

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 De distinctione eius ab aliis uirtutibus theologicis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

¶ 3 Prat. Per spem homo tendit in Deum, sed hoc proprie pertinet ad charitatem: ergo spes a charitate non distinguitur.

SECONTRA. Vbi non est distinctio, ibi non est numerus: sed spes connumeratur aliis uirtutibus theologis. Dicit enim * Greg. in 1. Moral. esse tres uirtutes, spem, fidem, & charitatem: ergo spes est uirtus distincta ab aliis uirtutibus theologis.

RESPON. Dicendum, quod uirtus aliqua dicitur esse theologica ex hoc, quod habet Deum pro obiecto, cui inhaeret. Potest autem aliquis alicui inhaerere dupliciter. Vno modo propter seipsum, alio modo, in quantum ex eo, in aliuo deuenit. Charitas ergo facit hominem Deo inherere propter seipsum, mentem hominis uniens Deo per affectum amoris. Spes autem, & fides faciunt hominem inherere Deo, sicut cuidam principio, ex quo aliqua nobis proueniunt. De Deo autem prouenit nobis & cognitio ueritatis, & adeptio perfectae bonitatis. Fides ergo facit hominem Deo inherere, in quantum est nobis principium cognoscendi ueritatem. Credimus enim ea uera esse, quae nobis a Deo dicuntur. Spes autem facit Deo adherere, prout est in nobis principium perfectae bonitatis, in quantum scilicet per spem diuino auxilio innititur ad beatitudinem obtinendam.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Deus secundum aliam, & aliam rationem est obiectum habitum uirtutum, ut * dictum est.

Ad distinctionem autem habituum sufficit diuersa ratio obiecti, ut supra * habitum est.

AD SECUNDUM dicendum, quod expectatio ponitur in simbolo fidei, non quia sit actus proprius fidei, sed in quantum actus spei presupponit fidem, ut infra * dicitur, & sic actus fidei manifestat per actus spei.

AD TERTIUM dicendum, quod spes facit tendere in Deum, sicut in quoddam bonum finale ad ipsedum, & sicut in quoddam adiutorium efficax ad subueniendum: sed charitas proprie facit tendere in Deum, uniendo affectum hominis Deo, ut scilicet homo non sibi uiuat, sed Deo.

ARTICVLVS VII.

Utrum spes precedat fidem.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur, quod spes precedat fidem. Quia super illud Psal. Spera in Domino, & fac bonitatem, dicit * gl. Spes est introitus fidei, initium salutis: sed salus est per fidem, per quam iustificamur: ergo spes precedit fidem.

¶ 2 Prat. Illud quod ponitur in definitione alicuius debet esse prius, & magis notum: sed spes ponitur in definitione fidei, ut patet Hebr. 11. Fides est substantia sperandarum rerum: ergo spes est prior fide.

¶ 3 Prat. Spes precedit actum meritorium. Dicit enim Apost. ad Corin. 9. Quod quod arat, det arare in spe fructus percipiendi: sed actus fidei est meritorius: ergo spes precedit fidem.

SECONTRA est, quod Matth. 1. dicit, Abraham genuit Isaac, id est, fides spes, sicut dicit * glosa.

RESPON. Dicendum, quod fides absolute precedit spem. Obiectum enim spei est bonum futurum ad quod possibile haberi. Ad hoc ergo quod aliquis speret, requiritur, quod obiectum spei proponatur ei ut possibile. Obiectum autem spei est uno modo beatitudo eterna, & alio modo diuino auxilium, ut ex * dictis patet. Et utrunque coram proponitur nobis per fidem, per quam nobis innotescit, quod ad uitam eternam possumus peruenire, & quod ad hoc paratum est nobis

bis diuinum auxilium, secundum illud Hebr. 11. Accedentem ad Deum oportet credere quia est: & gaudentibus se, remunerator sit. Unde manifestum est, quod fides precedit spem.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut * gl. ibidem subdit, Spes dicitur introitus fidei, id est, creditae, quia per spem intratur ad uidentium id, quod creditur. Vel potest dici, quod est introitus fidei, quia per eam homo intrat ad hoc, quod stabilizatur, & perficitur in fide.

AD SECUNDUM dicendum, quod in definitione fidei ponitur res speranda, quia proprium obiectum fidei non est apprensibile secundum se ipsum. Unde fuit necessarium, ut quadam circumlocutione designaretur per id, quod consequitur ad fidem.

AD TERTIUM dicendum, quod non omnis actus meritorius habet spem precedentem, sed sufficit si habeat concomitantem, uel consequentem.

ARTICVLVS VIII.

Utrum charitas sit prior spe.

AD OCTAVUM sic proceditur. Videtur, quod charitas sit prior spe. Dicit enim * Ambrosius super illud Luc. 17. Si habueritis fidem sicut granum sinapis &c. Ex fide est charitas, ex charitate spes: sed fides est prior charitate: ergo charitas est prior spe.

¶ 2 Prat. Aug. dicit 14. de ciuit. Dei, quod boni motus, atque affectus ex amore, & sancta charitate ueniunt: sed sperare secundum quod est actus spei, est quidam bonus animi motus: ergo deriuatur a charitate.

¶ 3 Prat. * Magister dicit 26. dist. 3. li. Sent. quod spes ex meritis prouenit, quae praecedunt non solum rem speratam, sed etiam spem, quam natura praeparat charitas: ergo charitas est prior spe.

SECONTRA est, quod Apost. dicit ad Tim. 1. Finis praeparat charitas est de corde puro, & conscientia bona, & gl. 1. spe: ergo spes est prior charitate.

RESPON. Dicendum, quod duplex est ordo. Vno quidem secundum uiam generationis, & naturae, secundum quem, imperfectum prius est perfecto. Alius autem ordo est perfectionis, & formae, secundum quem perfectum naturaliter prius est imperfecto. Secundum ergo primum ordinem spes est prior charitate. Quod sic patet: quia spes, & omnis appetitiuus motus ex amore deriuatur, ut supra * habitum est, cum de passionibus ageretur. Amor autem quidam est perfectus, quidam imperfectus. Perfectus quidem amor est, quo aliquis secundum se amatur, ut puta, cum aliquis secundum se uult alicui bonum, sicut homo amat amicum. Imperfectus amor est, quo quis amat aliquid non secundum ipsum, sed ut illud bonum sibi ipsi proueniat, sicut homo amat rem, quam concupiscit. Primus autem amor pertinet ad charitatem, quia inheret Deo secundum seipsum: sed spes pertinet ad secundum amorem, quia ille, qui sperat, aliquid sibi obtinere intendit. Et ideo in uia generationis spes est prior charitate. Sicut enim aliquis introducit ad amandum Deum per hoc, quod timens ab ipso puniri, cessat a peccato, ut * Aug. dicit super primam Canoniceam Io. ita etiam spes introducit ad charitatem, in quantum aliquis sperans remunerari a Deo, accenditur ad amandum Deum, & seruandum precepta eius: sed secundum ordinem perfectionis, charitas prior est naturaliter: & ideo adueniente charitate, spes perfectior red dicitur, quia de amicis maxime speramus. Et hoc modo dicit * Ambr. quod spes est ex charitate. Unde patet responsio ad Primum.

AD SECUNDUM dicendum, quod spes, & omnis Secunda Secunda S. Thomae. F 3 mo-

Est Cassiodorus in hunc locum.

1. 2. q. 62. art. 4. & 3. dist. 26. q. 2. ar. 3. q. 1. & 11. q. 4. ar. 1. * Li. 8. in Lucam in uic. de Vir. fidei p. comparationem ad granum sinapis. 20. 5. * Li. 4. c. 9. an. te me. 10. 5. * lib. 3. sent. dist. 26. para. 6. a. * Glo. interlin. ibid.

1. 2. q. 25. ar. 1.

Tr. 9. in Canon. 10. in med. 10. 9.

Loco citato in arg. 1.